

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

כפי תקנת והדרכת

מרן מוהרא"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פרשת וארא (ב - כו טבת) תשע"ה

מסכתות: סוטה (יד) נדרים (השלמת פרק ו) בבא קמא

(א-ה)

יצא לאור ערב שבת קדש לסדר שמות תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תונב"א

קריאה נרגשת

לכל אחד מאנשי שלומנו אשר אור הצדיק מאיר בקרבנו! הנה זה כבר במשך י"ד שנה קול כרוז קרי בחיל שכל אחד יבנה לעצמו בי"ת נצחי לעלמא דאתי, בכך שילמד בכל יום ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא. וידוע עד כמה כ"ק מוהרא"ש שליט"א מעורר לציית את רבינו ז"ל לעסוק בכל חלקי התורה הקדושה. והנה לימוד התוספתא היה מוזנח אצל כל חלקי העם, מחמת הקושי, ומחמת ריבוי הגרסאות, ועוד טעמים. והנה התעוררנו כעת, לסדר התוספתא כראוי, נקי משגיאות וברור כהלכה ובניקוד מלא, למען ירוץ הגורס והלומד בו. על כן, על של עתה באנו בעת התחלת הלימוד סדר נזיקין בתחילת ימי השוכבי"ם הק'. אשרי הזוכה לקחת את עצמו ללימוד הזה אשר אורך דקות ספורות ביום בלבד – ויהיה לו בי"ת שלם לעד.

הועד לחפצת והחדרת לימוד התוספתא

הודעה נחוצה מאד

לכל הלומדים הקבועים בלמוד החוברות של התוספתא!

הנה מכשול של השמטה היה לנו, ודלגנו בטעות על פרק ו' ממסכת נדרים, לכן השלמנוהו בעת פסוק סדר נשים - כדי שלא יחסר המזג. וביום שלישי נתחיל יחדיו ללמוד סדר זיקין. גם אל יפלא, שסדר נשים למדנו (דיעבד) שלא לפי המצין בליח ברסלב, כי באי שימות לב' הכנסנו לפי הסדר הישן (ואתנו תלין משוגתינו). בעזרת השם, בשבוע הבא עלינו לטובה, ביום שלישי נחזור לדרךנו פסדר המסדר במשניות (וכמו שנדפס בליח ברסלב הנ"ל), והכל על מקומו יבוא בשלום.

יום ראשון, כ' טבת

למדת כפר דף היומי? בבלי: יבמות צט; ירושלמי: תרומות מז

מסכת סוטה פרק חמשה עשר

א. משחרב בית המקדש – במל שמיר ונפת צופים. אמר רבי יהודה: מה טיבו של שמיר זה? בריתו בשעורה, מששת ימי

בְּרֵאשִׁית נִבְרָא, וְאִין כּל דְּבַר קָשָׁה יְכוּל לְעַמּוּד בְּפָנָיו, בְּמַחְסְרֵי אֹתוֹ? כּוֹרְכִין אֹתוֹ בְּסִפּוּגֵין שֶׁל צְמָר, וּמְנַיְחִין אֹתוֹ בְּאֵיתָנֵי שֶׁל אֶבֶר מְלֵאָה סְבִין שְׁעוּרָה, וּבוּ בְּנָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – “וְהַבַּיִת בְּהַבְנֹתוֹ אֶבֶן אֶבֶן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה” – הַדְּבָרִים כְּכַתְּבָן; דְּבָרֵי רַבֵּי יְהוּדָה. רַבֵּי נְחֵמְיָה אָמַר: וְכִי אֶפְשָׁר לֵאמֹר כֵּן? וְהֲלֹא כָּבֵד נֶאֱמַר: “כָּל אֱלֹהִים אֲבָנִים יְקָרוֹת וְגו’ מְגֻרָרוֹת בְּמִגְרָה”? אִם כֵּן מָה תִּלְמוּד לֵאמֹר “לֹא נִשְׁמַע בְּבַיִת בְּהַבְנֹתוֹ” – שְׁהֵיךְ מִתְקַן מִכְּחוּץ וּמְכַנְּסִים מִבְּפָנִים. אָמַר רַבֵּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבֵּי יְהוּדָה בְּאֵבְנֵי מִקְדָּשׁ, וְדְבָרֵי רַבֵּי נְחֵמְיָה בְּאֵבְנֵי בַיִת, וְנוֹתְנִים אֹתוֹ עַל גְּבֵי אֲבָנִים, עַל גְּבֵי קוֹרוֹת, וּמְתַפְתְּחִים לְפָנָיו כְּלוּחֵי פִנְקָס, וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁנוֹתְנִין אֹתוֹ עַל גְּבֵי בְּרִזֵּל, הוּא בּוֹקֵעַ וְיוֹרֵד מִלְּפָנָיו, וְאִין כּל דְּבַר יְכוּל לְעַמּוּד בּוּ.

ב. אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: תִּדַּע שְׁנַתְּאָרְרוּ מְלָלִים, שְׁבְרָא שׁוֹנָה, כְּשֶׁהָיָה טַל יוֹרֵד עַל גְּבֵי תְּבָן וְעַל גְּבֵי קֶשׁ – מְלָבִין. שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת טז): “וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמּוֹדָבַר דֶּק מִחֶסֶפְסִים; וְעָכְשׁוּ מִשְׁחִיר. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיָה כָּל עִיר שְׁחִיו מְלָלִין מְרַבִּין מִחֶבְרוֹתֶיהָ – הָיוּ פְרוֹתֶיהָ מְרַבִּין. עָכְשׁוּ – מִמְעַטִּין. רַבֵּי שְׁמַעוֹן

בן גמליאל אומר, משום רבי יהושע: מיזם שחרב בית המקדש
 – אין יום שאין בו קללה, ולא ירד טל לכרכה, ונטל טעם
 הפרות, וראשון ראשון עומד. רבי יוסי אומר: אף נטל שמן
 הפרות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: טהרה נטלה את הטעם
 ואת הריח, מעשרות נטלה שמן דגן. משמת רבי אליעזר –
 בטל כבוד התורה. משמת רבי יהושע – בטלו אנשי עצה,
 ופסקה מחשבה מישראל. משמת רבי עקיבא – בטלו זרועות
 התורה, ופסקו מעינות החכמה. משמת רבי אליעזר בן עזריה
 – בטלה עטרת חכמה, שעטרת חכמים עשרם. משמת בן
 עזאי – בטלו השקדנין. משמת בן זומא – בטלו הדרשנין.
 משמת רבי חנינא בן דוסא – בטלו אנשי מעשה מישראל.
 משמת אבא יוסי בן קטינתא "איש קטנתא" – נתקטנה
 חסידות ישראל, ולמה נקרא שמו "איש קטנתא"? – שהוא
 מקטני החסידים. משמת רבן שמעון בן גמליאל – בא גובאי
 ורבו צרות. משמת רבי – נכפלו צרות. משמת רבי – בטלה
 ענה ויראת הטא. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אין לה כל
 צרה שבאה על הצבור, שאין בית דין מבטלין שמחה בנגדה.

ג. מִשְׁבְּטָלָה סְנֵה־דָרִין – בָּטַל שִׁיר בֵּית הַמִּשְׁתָּאוֹת. וְכִי מָה הִיְתָה סְנֵה־דָרִין מוֹעֵלֶת לְהֵן לְיִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא לְעֵנִין שְׁנַאֲמַר (ויקרא כ): "וְאִם הָעַלְמִים יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ" וְגו'. בְּרֵאשׁוֹנָה הִיְתָה אֵימַת סְנֵה־דָרִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִין דְּבָרֵי נְבֻלָּה בְּשִׁיר. אֲבָל עַכְשָׁו שְׂאִין אֵימַת סְנֵה־דָרִין עֲלֵיהֶן – הֵן אוֹמְרִין דְּבָרֵי נְבֻלָּה בְּשִׁיר. בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הָיוּ נִפְרָעִין אֵלֶּא מֵאוֹתוֹ אִישׁ, עַכְשָׁו מִמֶּנּוּ וּמְקֻרָבֵיו, שְׁנַאֲמַר (ויקרא כ): "וְשִׁמְתִי אָנֹכִי אֶת פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ" וְגו'. מִשְׁלֹו מִשְׁלֹו לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה¹? לְאַחַד שְׁפָרַח בְּעִיר, וּמְסֻרָהוּ לְרוּצְעֹן², וְרֻצְעוֹ, הָיָה קָשָׁה מִן הַרְצָעִין³, מְסֻרָו לְבַעַל זְמוּרָה⁴, וְחֻבְטוּהוּ, וְהָיָה קָשָׁה מִבְּעַל זְמוּרָה. וּמְסֻרָהוּ לְקַטְרוֹן⁵ וְחֻבְשׁוֹ, וְהָיָה קָשָׁה מִקַּטְרוֹן, וּמְסֻרָהוּ לְשִׁלְטוֹן וְהַפִּילוֹ

¹ מִשְׁלֹו אֶת הַצְּרוֹת שְׂבָאוֹת עַל יִשְׂרָאֵל מַעַת שְׁחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְנִלְיֵנוּ מֵאֲרַצְנוּ – לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה?

² לְמִי שְׂמִכָּה בְּרֻצְעוּהָ.

³ הָיָה קָשָׁה הַחֲמָא מִן הַרוּצְעֹן, הָאִישׁ שְׁפָרַח הָיָה קָשָׁה מִן הַרוּצְעֹן.

⁴ לְמִי שְׂמִכָּה בְּשׁוֹטִים שֶׁל עֲנַפִּים רַבִּים.

⁵ מִי שֵׁשׁ בְּיָדוֹ לְקוֹשְׁרוֹ וְלִתַּת יָדָיו וְרָגְלָיו בְּכַבְלִים.

בַּקְמִיזִין⁶. אַף יִשְׂרָאֵל - צְרוּת - אַחֲרוֹנוֹת מְשַׁבְּחוֹת אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת.

ד. בַּפְּלִמוֹם שֶׁל אֶסְפִּינּוּס - גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת הַתְּנַיִם. וְאֵלּוּ הֵן עֲטָרוֹת הַתְּנַיִם, שֶׁל מְלַח וְשֶׁל גַּפְרִית, אֲכָל שֶׁל וָרֵד וְשֶׁל הָדָם - הַתִּירוֹ. בַּפְּלִמוֹם שֶׁל טִיטוּס גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת פְּלוֹת, זֶה עִיר שֶׁל זָהָב, אֲבָל יוֹצֵא בְּגִפָּה שֶׁל מֶלֶת. וְשֵׁלָא לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ יוֹנִית, הַתִּירוֹ לָהֶם לְבֵית רַבִּין גְּמִלְיָאֵל לְלַמֵּד בְּנֵיהֶם יוֹנִית מִפְּנֵי שֶׁהֵן קְרוֹבִין לַמְּלָכוֹת. וְשֵׁלָא לָסוּד אֶת בֵּיתוֹ בְּסִיד - בְּבִיצַת הַסִּיד, וְאִם עֵרַב בּוֹ חוֹל אִו תֵּבֶן - מִתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עֵרַב בּוֹ חוֹל - הָרִי זֶה טָרְפְּסִיד⁷ וְאָסוּר. אִם עֵרַב בּוֹ תֵּבֶן - מִתָּר. פְּלִמוֹם הָאֲחֵרוֹן גָּזְרוּ עַל חֶפֶת הַתְּנַיִם. אֵלּוּ הֵן חֶפֶת הַתְּנַיִם - זְהוּרִית הַמְּזַהֶבֶת, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא אֶפְיִפְרוֹת⁸, וְתוֹלָה בָּהּ כָּל מַה שִׁירְצָה, וְשֵׁלָא תִצָּא כְּלָה בְּאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ הָעִיר, וְרְבוֹתֵינוּ

⁶ תנור אש.

⁷ החול מהדק את הסיד ועושה אותו חזק וטוב, ואף על פי שמשהיר קצת - אסור.

⁸ אריגות שעושים מן הקנים ומן העצים.

התירו שתצא באפריון בתוך העיר, אף על פליטין⁹ גזר רבי יהודה בן בבא, ולא הודו לו חכמים.

ה. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: מיזם שחרב בית המקדש דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין, אלא שאין בית דין גוזרין על הצבור אלא אם בן רוב הצבור יכולין לעמד בה. הוא היה אומר: הואיל ועוקרין את התורה מבינותינו, ושלא לפגם לשבוע הבן, דין הוא שנגזר על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם אבינו בלה מאליו. אמרו לו: הנח להן לישראל מוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידין. משחרב בית האהרון רבו פרושין בישראל – שלא לאכל בשר ולשא לשתות יין, נטפל להם רבי יהושע, אמר להם: מפני מה אין אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין? אמרו לו: נאכל בשר? שבכל יום היה תמיד קרב על גבי המזבח עכשו בטל! נשתה יין שמנסכים על גבי המזבח ועתה בטל!? אמר להם: אם בן, להם לא נאכל – שבכר בטלו מנחות ושתי הלחם ולחם הפנים. מים לא נשתה – שמהן היו מנסכין

⁹ שמון אפרמון.

מים בקוּג. תַּאנִים וְעַנְבִים – לֹא נֹאכַל שְׂכַבֵּר בְּמֵלוֹ מְנַחוֹת
 בְּעֶצְרָתוֹ! שְׂתַקוּ. אָמַר לָהֶם: בְּנֵי! בּוֹאוּ וְאָמַר לָכֶם: לְהִתְאַבֵּל
 יוֹתֵר מִדָּאֵי – אֵי אֶפְשָׁר, וְשֵׁלֵא לְהִתְאַבֵּל כָּלֵל – אֵי אֶפְשָׁר, אֵלֵא
 כְּדֹ אָמְרוּ חֲכָמִים: סָד אָדָם אֶת בֵּיתוֹ בְּפִיד וּמִשִּׁיר דְּבַר מְעַט
 זָכַר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אָדָם כֹּל צָרְכֵי הַסְּעוּדָה וּמִשִּׁיר דְּבַר מְעַט
 זָכַר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אִשָּׁה כֹּל תְּכֵשִׁיטֶיהָ וּמִשִּׁירָה דְּבַר מְעַט
 זָכַר לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלז): "אִם אֶשְׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַיִם
 תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִדְבַק לְשׁוֹנֵי לְחֻכֵי אִם לֹא אֶזְכְּרֶינִי וְגו'." וְכָל
 חֲמֻתֵאבְּלִים עָלֶיהָ בְּעוֹלָם הַזֶּה – שְׂמֻחִים עִמָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא,
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו): "שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָּהּ כֹּל אוֹתֵיבֶיהָ"
 וְגו'.

יום שני, כא טבת

למדת כבוד דף היומי? בבלי: יבמות ק'; ירושלמי: תרומות מח

השלמת ההשמטה

מסכת נדרים פרק שישי

א. הפרת נדרים כל היום. רבי יוסי בן רבי יהודה ורבי אלעזר בן רבי שמעון אמרו: הפרת נדרים מעת לעת. כיצד? היו על אשתו חמשה נדרים, או שהיו לו חמש נשים, ונדרו בלן, ואמר: בלן מפרין, מופר לך נדר זה – לא הופר אלא נדר זה, ולא הפר אלא לה לבד. 'מה ראית שתדורי', 'אי אפשרי שתדורי', 'אין זה נדר' – לא אמר כלום. 'מופר', 'מבטל זה' – תרי זה

במל. 'קנים לידך', 'יפה עשית', 'אף אני כמותך', 'אם לא נדרת מדירך אני' – אין יכול להפר.

ב. אימתי אמרו: 'מת הבעל נתרקנה רשות לאב? בזמן שלא שמע, או ששמע והפר, או ששמע ושתק. שמע והפר ומת בו ביום, אבל שמע ושתק, שמע וקיים ומת ביום של אחריו – אין יכול להפר. שמע בעלה ולא הפר לה, ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל, זה הוא שאמרו: 'מת הבעל – נתרקנה רשות לאב'. שמע אביה ולא הפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב, זה הוא שאמרו: 'מת האב – לא נתרקנה רשות לבעל'.

ג. שמע בעלה והפר לה, ולא הספיק אביה לשמוע עד שמת – הרי זו אסורה, שאין הבעל מפר אלא בשתפות האב. שמע אביה והפר לה, ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת, ונתארסה לאחר – יחזור האב ויפר חלקו של בעלה. אמר רבי נתן: הרי הן דברי בית שמאי. בית הלל אומרים: אין יכול להפר.

ד. נְעִרָה הַמְּאֹרְסָה – אֲבִיהָ וּבַעֲלָהּ אַחֲרוֹן מִפִּירֵין נְדָרֶיהָ. שְׁמַע הָאֵב וְהִפְר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשִׁמוּעַ עַד שְׁמֹת, וְנִתְאַרְסָה, אִפְלוּ לְעִשְׂרָה – זֶהוּ שְׁאֵמְרוּ: 'אֲבִיהָ וּבַעֲלָהּ הַאֲחֲרוֹן מִפִּירֵין נְדָרֶיהָ'. שְׁמַע אֲבִיהָ וְהִפְר לָהּ, וְלֹא הִסְפִּיק הַבַּעַל לְשִׁמוּעַ עַד שְׁמֹת, וְנִתְאַרְסָה, יַחֲזֹר הַבַּעַל הַשְּׁנִי וַיִּפְר חֶלְקוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן. אָמַר רַבִּי נֶתָן: הֵן הֵן דְּבָרִי בֵּית שְׁמַאי. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין יָכוֹל לְהִפְר. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנָא שְׁגַרְשָׁה בּוּ בְיוֹם, וְהִחְזוּרָה בּוּ בְיוֹם, אוּ גַרְשָׁה בּוּ בְיוֹם וְנִתְאַרְסָה לְאַחַר, אֲבָל אִם בְּגֵרָה וְנִשְׂאָת, אוּ שְׁשִׁתְּתָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ – אֵין יָכוֹל לְהִפְר.

ה. שוֹמְרֵת יָבָם, בֵּין יָבָם אֶחָד בֵּין שְׁנַיִם יָבָמִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: יִפְר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמַר: לְאַחַד וְלֹא לְשְׁנַיִם. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמַר: לֹא לְאַחַד וְלֹא לְשְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וּמַה אִם אִשָּׁה, שְׂאִין לִי בַּהּ חֶלֶק עַד שֶׁלֹּא בָּאת לְרִשׁוּתוֹ, מִשְׁבָּאת לְרִשׁוּתוֹ – אֵינוּ דִּין שְׁנִגְמָרָה לוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי יַעֲקֹב: לֹא! אִם אֲמַרְתָּ בְּאִשָּׁה שְׂאִין לוֹ בַּהּ חֶלֶק, שְׁכָשֶׁם שְׂאִין לִי בַּהּ חֶלֶק, כִּד אֵין לְאַחֲרִים בַּהּ חֶלֶק, תֹּאמַר בְּאִשָּׁה שְׂאִין לוֹ בַּהּ חֶלֶק עַד שֶׁלֹּא בָּאת לְרִשׁוּתוֹ? וּמִשְׁבָּאת לְרִשׁוּתוֹ נִגְמָרָה לוֹ, שְׁכָשֶׁם שְׂאִין לוֹ

בה חלק, כִּף יש לאחרים בה חלק. אמר לו רבי יהושע: עקיבה, דבריד בין שני יבמין, מה אתה משיב על יבם אחד? אמר לו: בשם שלא חלקת לנו בין יבם אחד לבין שני יבמין, בין שעשה בה מאמר ובין שלא עשה בה מאמר, כִּף בנדרים ובשבועות לא תחלק. אמר לו: ¹⁰אבל, אלו היית בימי רבי אלעזר בן ערוך והשבת תשובה זו¹¹.

ו. אמר לו רבי אליעזר: מקנה יוכיה, שמעלה את הטמאים מטמאתן ואינו מציל הטהורין מלטמא. חזר רבי אליעזר ודנו דין אחר: ומה אם במקום שאין מפר נדרי עצמו משנדר, הרי הוא מפר נדרי עצמו עד שלא ידור, מקום שמפר נדרי אשתו משנדרה אינו דין שיפר נדרי אשתו עד שלא תדור. אמרו לו: ומה למפר נדרי עצמו עד שלא ידור, שאם רצה להקים מקים, יפר, נדרי אשתו עד שלא תדור שאם רצה להקים אינו יכול. דבר אחר (במדבר ל): "אישוה יקימנו ואישוה יפרנו" – את שפא

¹⁰ כלומר, אפלו היית בימי רבי אלעזר בן ערוך שהיה מענין המתגבר – היית משיב תשובה זו.

¹¹ בנפח הנגף"א: אמר: בן עזאי, חבל עליך בן עזאי שלא שמשת את רבי עקיבא.

לְבָלָל 'הָקָם' בָּא לְבָלָל 'הָפֵר', לֹא בָּא לְבָלָל 'הָקָם' לֹא בָּא לְבָלָל
'הָפֵר'.

ז. 'שׂוֹר זֶה הַקֹּדֶשׁ לְבִשְׂאֲקָנֹה', 'בֵּית זֶה הַקֹּדֶשׁ לְבִשְׂאֲקָנֹה', 'תְּנֹה
גֵּט לְאִשְׁתִּי לְבִשְׂאֲקָדְשֹׁנָה' – לֹא אָמַר בְּלוֹם. 'שׂוֹר זֶה מְכוּר לְךָ
לְבִשְׂאֲקָנֹה', 'בֵּית זֶה מְכוּר לְךָ לְבִשְׂאֲקָנָה' – לֹא אָמַר בְּלוֹם.
'שׂוֹר שְׂאֲרֵשׁ מֵאֲבֵא מְכוּר לְךָ', 'מָה שְׂתַּעֲלֶה מְצוּדְתִי מְכוּר לְךָ'
– לֹא אָמַר בְּלוֹם, 'מָה שְׂאֲרֵשׁ מֵאֲבֵא הַיּוֹם', 'מָה שְׂתַּעֲלֶה
מְצוּדְתִי הַיּוֹם מְכוּר לְךָ' – דְּבָרָיו קְיָמִין.

הִדְרוּ עֲלֵךְ סֵדֵר נָשִׁים!

תחלת סדר גזיקין בסיעתא דשמיא

יום שלישי, כב טבת

למדת כָּבֵד דְּהַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יְבֻמוֹת קא; יְרוּשְׁלָמִי: תְּרוּמוֹת מ

מסכת בבא קמא פרק ראשון

א¹². כָּל שְׁחֻבְתִּי בְּשִׁמְרִתּוֹ חֻבְתִּי בְּנִזְקוֹ – זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר.
 הַבְּשִׁרְתִּי בְּמִקְצַת נִזְקוֹ כְּהַכָּשֵׁר כָּל נִזְקוֹ – זֶה הַבּוֹר. חֻבְתִּי
 בְּתִשְׁלוּמֵי נִזְקוֹ – מִלְּמֹד שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בְּנִבְלָה. נִכְסִין
 שְׂאִין בְּהֵן מְעִילָה – פָּרַט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְנַח לְשׁוֹר שֶׁל
 הַקֹּדֶשׁ, וְשׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּגְנַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. נִכְסִין שֶׁחַן

¹² הלכה זו בנויה על פי משנה בפרק ראשון דבבא קמא משנה ב', וכאן הולך ומפרשה פסקה
 ופסקה, כל דבר שכתוב שם – מזה ענינו.

שֶׁל בְּנֵי בְרִית – פָּרַט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחָ לְשׁוֹר שֶׁל בְּנֵינֵינוּ.
 נִכְסֵין הַמְיַחֲדִין – פָּרַט לְנִכְסֵי הַפֶּקֶר. חוּץ מִרְשׁוֹת הַמְיַחֲדָת
 לַמְזִיק – פָּרַט לְשִׁהְיִיק שׁוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ. וְרִשׁוֹת הַנְּזָק וְהַמְזִיק.
 וּבְשִׁהְיִיק חֵב הַמְזִיק – בְּגוֹן חֲצֵר הַשְׁתַּפְּיִין וְהַבְקָעָה. נִכְסֵין
 הַמְיַחֲדִין – שֶׁחַן חוּץ מִרְשׁוֹת הַמְיַחֲדָת לַמְזִיק. וְרִשׁוֹת הַנְּזָק
 וְהַמְזִיק. וְהַשׁוֹמֵר חָנֶּם וְהַשׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר, שֶׁהִזִּיק שׁוֹר
 בְּרִשׁוֹתוֹ – מוֹעֵד מִשְׁלָם נְזָק שָׁלֵם, וְתָם מִשְׁלָם חֲצֵי נְזָק. אֶחָד
 נִזְקֵי אָדָם וְאֶחָד נִזְקֵי בְּהֵמָה – שְׁמִין לָהֶם מִן הָעֵידִית, שֶׁנֶּאֱמָר
 (שְׁמוֹת כב, ד): "מִיֵּטֵב שֶׁדָּהוּ וּמִיֵּטֵב בְּרָמוּ יִשְׁלָם".

ב¹³. שׁוֹם בְּסָפָה – אֵין אוֹמְרִים תִּצַּא פָּרָה בְּטָלִית, וְלֹא טָלִית
 בְּפָרָה. אֲלֹא שְׁמִין אוֹתָן כְּסָפִים. שְׁוֵה בְּסָפָה – מְלַמֵּד: שְׁאֵין בֵּית
 דִּין שְׁמִין אֲלֹא מְדַבֵּר שֵׁישׁ בּוֹ אַחֲרֵיוֹת. תַּפְס הַנְּזָק בַּמִּטְלָלִין –
 שְׁמִין לוֹ מִהֵן בְּפָנֵי בֵּית דִּין, וְאֶפְלוּ מִן הִיתּוּמִים. וְהוּא – שֶׁתַּפְס
 מַחֲיִים. בְּפָנֵי בֵּית דִּין – מְלַמֵּד שְׁאֵין חַיֵּב עַד שֶׁיַּעֲמֵד בְּדִין. וְלֹא
 בְּבֵית דִּין הַדְּיוֹטוֹת. עַל פִּי עֵדִים – מְלַמֵּד: שֶׁכָּל דְּבָר שֶׁהוּא קָנָם
 – אֵין מִשְׁלָם עַל פִּי עֲצֻמוֹ. בְּנֵי חוֹרִין וּבְנֵי בְרִית – יִצְאוּ עוֹבְדֵי

¹³ על פי משנה ג' שם.

בוכבים, ועבדים, ופסולי עדות. נשים בכלל הנזק – אף על פי שלא דבר הכתוב אלא באיש, סופנו לרבות את האשה, הנזק והמוזק בתשלומין לשלם חצי נזק.

ג. חמשה תמין וחמשה מועדין – אף הצבוע. רבי אלעזר אומר: אף הנחש. בפה דברים אמורים? בזמן שבאו מן המדבר, אבל אם היו מרום¹⁴, מועד – משלם נזק שלם, תם – משלם חצי נזק. והנחש – בין כף ובין כף מועד לשלם. הפהמה אינה מועדת לא לנח ולא לגוף ולא לשוף ולא לרביץ ולא לבעט – על כלן משלמת חצי נזק, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים –¹⁵ ונתנו צרורות מתחת רגליה ונפל על הפלי ושברתו – משלמת חצי נזק. היתה מחלכת בדרך בה ברשות הרבים, ודרסה על הפלי ושברתו, ונתנו הימנו חרם ושבר פלי אחר: על הראשון – משלם נזק שלם. ועל האחרון – משלם חצי נזק.

¹⁴ שגדלם כביתו והאכילם מידו.

¹⁵ זה המשוף למלים "ולא לבעט", וכדברי המשנה בתחלת פירד הרגל: היתה כבעטת או שהיו צרורות מנתזין תחת רגליה.

ד. בהמה שנכנסה מאליה לרשות היחיד, והזיקה בידה, וברגלה, ובקרנה, ובעל שעליה, ובמשוי שעל גבה, ובעגלה כשהיא מושכת – משלמת נזק שלם. והפזיק בכרמלית – משלם נזק שלם. בהמה שהיתה מהלכת בדרפה ברשות הרבים, נפלה לגנה ונהנית – משלמת מה שנהנית. מצד הרחבה ומתוך החנות – משלמת מה שנהנית. ביצד משלמת מה שנהנית? אומדין כמה אדם רוצה להאכיל את בהמתו מה שאכלה היא, אינו ראוי להאכילה¹⁶, לפיכך אם אכלה הפזין הראיות לה – הרי זו פטורה. שנתה ואכלה – משלמת מה שהזיקה. ביצד שנתה ואכלה? היתה קפתו מפשלת לאחוריו ברשות הרבים. פשטה פרה פיה לתוכה ואכלה – משלמת מה שהזיקה. משאוי שנתן על פתח החנות, חציו בפנים וחציו בחוץ, פשטה פרה פיה לתוכה ואכלה – הרי זו פטורה.

ה. בהמה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה, ושנתה משקין שאין ראויין לה. וכן תיה שאכלה אוכלין שאין ראויין לה,

¹⁶ הוא בעל התבונה אינו רבין ורגיל להאכיל לבהמתו שעורים, מפל מקום אומדים באדם אחר שרגיל להאכיל לבהמתו שעורים, כשהוא מוצאם בזול.

וְשִׁתְּתָהּ מִשְׁקִין שְׂאִין רְאוּיָן לָהּ. טְרַפָּה אֶת תְּבַהֲמָה וְאֶכְלָה אֶת
הַבֶּשֶׂר, חֲמוֹר שְׂאֶכֶל בְּרִשְׁיָנִין, פָּרָה שְׂאֶכְלָה שְׁעוֹרִין, חֲזִיר
שְׂאֶכֶל חֲתִיכוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר, כָּלֵב שְׂלֶקֶלֶק אֶת הַשָּׂמֶן – מִשְׁלָמִין
נֶזֶק שְׁלָם. בְּהֵמָה – מוֹעֵדֵת לַיֶּלֶף בְּדַרְפָּה לְשִׁבְרָה, לְמוֹעֵד אֶת
הָאָדָם וְאֶת הַפְּרוֹת וְאֶת הַפְּלִים, בֵּין שְׁהוּיָקָה בְּרַגְלָהּ בְּדַרְדָּר
הַלּוּכָה, וּבְגוּפָהּ בְּדַרְדָּר הַלּוּכָה. חֲמוֹר – בְּמִשְׁאֵל שְׁעָלִיו בְּדַרְדָּר
הַלּוּכֹו. סוּמְכּוּס אֹמֵר: חֲזִיר שְׁהִיָּה נּוֹבֵר וְהוּיָק בְּחוּטְמוֹ – מִשְׁלָם
נֶזֶק שְׁלָם.

ו. אֲרַבְעָה כְּלָלִים הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר בְּנִזְקִין: כָּל
מְקוֹם שֵׁישׁ רְשׁוֹת לְנֶזֶק וְלֹא לְמוּזִיק – חַיֵּב בְּנֶזֶק שְׁלָם. לְמוּזִיק וְלֹא
לְנֶזֶק – פְּטוּר מִן הַכֹּל. לָזָה וְלָזָה, כְּגוֹן חֲצֵר הַשְׁתַּפְּיִין וְהַבְּקָעָה,
עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל – פְּטוּר. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה,
וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה: מוֹעֵד – מִשְׁלָם נֶזֶק שְׁלָם. וְתָם –
מִשְׁלָם חֲצִי נֶזֶק. כָּל מְקוֹם שְׂאִין רְשׁוֹת לֹא לָזָה וְלֹא לָזָה, כְּגוֹן
חֲצֵר שְׂאִינָה שֶׁל שְׁנִיחָם, עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל – מִשְׁלָם נֶזֶק שְׁלָם.
עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה.
מוֹעֵד – מִשְׁלָם נֶזֶק שְׁלָם. וְתָם – מִשְׁלָם חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי אֶלְעָזָר

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים: רַבִּי טְרַפּוֹן הָיָה אוֹמֵר: עַל הַכֹּל מִשְׁלָם
נָזַק שְׁלָם. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵּל – מִשְׁלָם נָזַק
שְׁלָם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׂיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל
בְּעִיטָה. מוּעֵד – מִשְׁלָם נָזַק שְׁלָם. וְתָם – מִשְׁלָם חֲצֵי נָזַק.

ז. 'שׁוֹר הַמְּזִיק בְּרִשׁוֹת הַנֶּזֶק' בִּיצֵד? נְגַה, נְגַף, נְשֵׂה, רַבִּין, בְּעַט.
רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִשְׁלָם נָזַק שְׁלָם. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן
וְעַל הַרְגֵּל – מִשְׁלָם נָזַק שְׁלָם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל
נְשִׂיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה, מוּעֵד – מִשְׁלָם נָזַק שְׁלָם. וְתָם
– מִשְׁלָם חֲצֵי נָזַק.

יוֹם רְבִיעִי, כַּג טִבַּת

לְמַדְתָּ כִּכְר דָּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִּי: יְבַמּוֹת קַב; יְרוּשְׁלָמִי: תְּרוּמוֹת נ

מִסְפֶּכֶת בְּבֵא קְמוֹא פֶּרֶק שְׁנִי

א. תרנגולין שהדסו¹⁷ את העסה ואת הפרות, או שנקרו¹⁸ –
 משלמין חצי נזק. העלו עפר על גבי עסה ועל גבי פרות –
 משלמין חצי נזק. היו מחטטין בחבלו של דלי, נפל ונשבר –
 משלם נזק שלם. נפל ונשבר ושבר פלי אחר, על הראשון –
 משלמין נזק שלם, ועל האחרון – משלמין חצי נזק. תרנגולין
 שיירדו לגנה, ושברו את החליפין¹⁹, וקטמו את הירק²⁰ –
 משלמין נזק שלם. סומכים אומר: על הקיטום – נזק שלם. ועל
 השבור – חצי נזק. תרנגול שהיה פורח ממקום למקום והזיק
 בגופו – משלם נזק שלם. ברוח שבכנפיו – חצי נזק. סומכים
 אומר: נזק שלם. הכלב והגדי שנפלו – הרי אלו פטורין. קפצו
 והזיקו – הרי אלו חייבין. אכל אדם שקפיץ, בין מלמעלה בין
 מלמטה, והזיק – הרי זה חייב. נפל על גבי חברו והזיק,

¹⁷ שחפרו ברגליהם.

¹⁸ שנקרו בהרטומיהם, את העסה ואת הפרות ומנפום.

¹⁹ השרשים שגשאריו בקרקע וצמחו בשנית.

²⁰ כשהפרו התרנגולים בארץ ברגליהם בדרךם – העלו עפר על הירק והפסידוהו.

הַתְּחַתּוֹן בְּעֵלְיוֹן וְהַעֲלִיֹן בַּתְּחַתּוֹן – הַתְּחַתּוֹן פְּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ 'קִבְּלֵנִי'²¹ שְׁנִיתָן אַחֲרָאִין זֶה לָזֶה.

ב. אֵיזְהוּ תָם וְאֵיזְהוּ מוּעֵד? מוּעֵד – שְׁהַעֲדוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְתָם – שְׁהִיוּ הַתִּינוּקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ בֵּין קַרְנָיו. נַעֲשֶׂה תָם בֶּן יוֹמוֹ וְנַעֲשֶׂה מוּעֵד בֶּן יוֹמוֹ. צְחָבִין²² הַבְּקָר שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים זֶה אַחַר זֶה, אֶפְלוֹ בְּיוֹם אֶחָד – הָרִי זֶה תָם. רְדָף שְׁלֹשׁ רְדִיפּוֹת זֶה אַחַר זֶה, אֶפְלוֹ בְּיוֹם אֶחָד – הָרִי זֶה מוּעֵד; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מוּעֵד – שְׁהַעֲדוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, וְתָם – שְׁהַחֲזִיר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה.

ג. לְעוֹלָם אֵין נַעֲשֶׂה שׁוֹר מוּעֵד עַד שְׁיַעֲדוּהוּ בְּפָנָי בְּעֵלִים וּבְפָנָי בֵּית דִּין, הָעִידוּהוּ בְּפָנָי בְּעֵלִים וְלֹא בְּפָנָי בֵּית דִּין, בְּפָנָי בֵּית דִּין וְלֹא בְּפָנָי בְּעֵלִים – אֵין נַעֲשֶׂה שׁוֹר הַמוּעֵד עַד שְׁיַעֲדוּהוּ בְּפָנָי בְּעֵלִים וּבְפָנָי בֵּית דִּין. הָעִידוּהוּ בְּפָנָי שְׁנַיִם יוֹם הָרֵאשׁוֹן, בְּפָנָי שְׁנַיִם יוֹם הַשֵּׁנִי, בְּפָנָי שְׁנַיִם יוֹם הַשְּׁלִישִׁי – הָרִי אֵלּוֹ שְׁלֹשׁ

²¹ אִם אָמַר הַעֲלִיֹן לַתְּחַתּוֹן קִבְּלֵנִי – חִינּוּ שְׁאִמַּר לוֹ נִטָּה הַצִּדָּה וְהַנּוּחַ לִי מְקוֹם לְקַפֵּץ עָלָיו.

²² בְּנֵי אָדָם שְׁהִיוּ מְכַעֲסִים אֶת הַבְּקָר זֶה עַל זֶה.

עדינות, והן עדות אחת. נמצאת בת הראשונה זוממת – הרי יום אחד פטור מלשלם. שניה זוממת – שני ימים פטור מלשלם. שלישית זוממת – הרי שלשתן זוממין. הוא פטור והן חייבין, ועל זה נאמר (דברים יט, יט): "ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו".

ד. נשברו כדו וצלוהותיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן – הרי זה חייב. רבי יהודה פוטר, שאין שמירתן עליו. מודה רבי יהודה לחכמים, במניח אבנו וצלוהיתו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בהן – שהוא חייב, מפני שמירתו עליו. ומודים חכמים לרבי יהודה, במניח קנקנים בראש הגג לנגב, ונפלו ונשברו, ובא אחר והזק בהן – שהוא פטור, מפני שאין שמירתן עליו.

ה. הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". אמר להם: "אי אפשרי בהן" – כל הקדם בהן זכה. ואם בא אחר והזק בהן – הרי זה חייב. נפלה כתלו לרשות הרבים, אמרו לו: "פנה אותן". ואמר: "אי אפשרי בהן" – כל הקדם בהן זכה בהן.

ואם בא אחר והזק בָּהֶן – תָּרִי זֶה חַיִּב. המְפָרִיחַ גָּדְרוּ בְּקוֹצֵינָה וּבְצִרְרוֹת לְרִשּׁוֹת הָרָבִים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן – תָּרִי זֶה פְּטוּר. נִפְלוּ, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן – תָּרִי זֶה חַיִּב. בְּנֶאֱזַר בְּדַרְכּוֹ – פְּטוּר עַד שְׁיִתְּנוּ לוֹ זְמַן. נִתְּנוּ לוֹ וְנִפְלוּ בְּתוֹךְ זְמַן – פְּטוּר. לְאַחֵר זְמַן – תָּרִי זֶה חַיִּב. וּכְמָה הוּא זְמַן? אֵין פְּחוֹת מִשְׁלֹשִׁים יוֹם.

ו. הַמְצַנִּיעַ קוֹצִים וּזְכוּכִית בְּתוֹךְ בְּתֵלוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ, וּבָא בַעַל הַבְּתֵל וְסָתְרוּ, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן – תָּרִי זֶה חַיִּב. חֲסִידִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ שְׂדוֹת עֲצָמוֹ, וּמַעֲמִיקִין לָהֶן שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, בְּדֵי שְׁלֹא תַעֲלֶם הַמַּחְרֶשֶׁת. הִיָּה בָּא בְּקַפָּה שֶׁל תְּבֹן, וּבָא חֲבִילָה שֶׁל קוֹצִים בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן – תָּרִי זֶה חַיִּב. רַבֵּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שְׁלֹא נִתְּנוּ עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְכָד.²³ כְּגוֹן אֵלוֹ הַפּוֹתְחִין בִּיבִיחֵן מְעֻרְוֵתֵיחֵן בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים בִּימֹת הַחֲמָה – שְׁאִין לָהֶן רִשּׁוֹת, בִּימֹת הַגְּשָׁמִים אִף עַל פִּי שְׁיִשׁ לָהֶן רִשּׁוֹת, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן – תָּרִי זֶה חַיִּב. הַמוֹצִיא תְּבֹנוֹ וְקִשּׁוֹ לְרִשּׁוֹת הָרָבִים לְזַבְלִים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן – תָּרִי זֶה חַיִּב. וְכֵן הַקֶּדֶם בָּהֶן – זָכָה. הַחוֹפֵר אֶת הַגְּלָל לְזָפוֹת

²³ מִילְתָּא בְּאַנְפֵי נַפְשָׁה דִּיא.

בה ברשות הרבים, ובא אחר והזק בה - הרי זה תיב, ואסורה משום גזול. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל המקלקלין ברשות הרבים מתריין משום גזול.

ז. קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, בא חברו ונתקל בו ונפל, הראשון - משלם לשני, והשני - לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו בלם - הראשון משלם על ידי בלן. והיבין על גזקי אדם, ופטורין על גזקי בלים. לפיכך אם הזהירו זה את זה - הרי אלו פטורין. חמורין שהיו מהלכין זה אחר זה, נתקל הראשון ונפל, בא חברו ונתקל בו ונפל, ובא חברו ונתקל בו, ונפל, אפלו מאה - בלן פטורין. הראשון - משלם לשני, והשני - לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו בלם - הראשון משלם על ידי בלם, שתיב על גזקי אדם ופטור על גזקי בהמה, לפיכך אם הזיקו זה את זה - בלן פטורין. שור שדחף את חברו וחברו את חברו - הראשון משלם לשני, והשני לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו - הראשון משלם על ידי בלם, ואפלו הן מאה - בלן פטורין.

ח. המִשָּׁה שְׁיִשְׁבוּ עַל גְּבֵי סַפְסָל וְנִשְׁבֵּר – בְּלֶן חִיבִין לְשָׁלָם. וְאִם
מַחֲמַת הָאֲחֵרוֹן נִשְׁבֵּר – הָאֲחֵרוֹן מְשָׁלָם עַל יְדֵי בְּלָם. חֲמוּרִין
שָׂרְגָלוֹי שֶׁל אֶחָד מֵהֶן רְעוּת – אִין רְשָׁאִין לְעָבוֹר עָלָיו. נָפַל –
רְשָׁאִין לְעָבוֹר עָלָיו. הָיָה אֶחָד מֵהֶן טְעוּן, וְאֶחָד מֵהֶן רְכוּב –
מְעַבְרִין אֶת הַטְּעוּן מִפְּנֵי הָרְכוּב. אֶחָד טְעוּן וְאֶחָד רִיקוֹן –
מְעַבְרִין אֶת הָרִיקוֹן מִפְּנֵי הַטְּעוּן. אֶחָד רְכוּב וְאֶחָד רִיקוֹן –
מְעַבְרִין אֶת הָרִיקוֹן מִפְּנֵי הָרְכוּב. הָיוּ שְׁנֵיהֶם טְעוּנִין, שְׁנֵיהֶן
רְכוּבִין, שְׁנֵיהֶן רִיקָנִין – עוֹשִׂין פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. וְכֵן שְׁתֵּי סְפִינּוֹת
שֶׁהָיוּ בָּאוֹת זו כְּנֶגֶד זוֹ, אַחַת פְּרוּקָה וְאַחַת טְעוּנָה – מְעַבְרִין
אֶת הַפְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה. שְׁתֵּיהֶן פְּרוּקוֹת וְשְׁתֵּיהֶן טְעוּנּוֹת –
עוֹשׂוֹת פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן.

ט. שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין בְּרִשּׁוֹת הָרַבִּים, אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ,
שְׁנֵיהֶן רְצִין, שְׁנֵיהֶן מְהַלְכִין, שְׁנֵיהֶם מְמַשְׁמְשִׁין, וְהַזִּיקוּ זֶה אֶת
זֶה – שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין, שְׁלֹזָה רִשּׁוֹת לְחַלְףָה וְלִזְזָה רִשּׁוֹת לְחַלְףָה. אִיסֵי
חֲבֻבְלֵי אוֹמֵר: הָרִץ – חֵיב מִפְּנֵי שְׁשֻׁנָה. וּמוֹדָה אִיסֵי חֲבֻבְלֵי,
שְׂאֵם הָיָה עָרַב שֶׁבֶת עִם חֲשֻׁכָה – פְּטוּר.

י. מסקלין דרף רשות הרבים; דברי רבי יהושע. רבי עקיבה אומר: בשם שאין לו רשות לקלקל – כף לא יסקל. אם סקל – יוציא לים או לנהר, או למקומות הפורשים. והמסקל נוטל אבן מן האמצע ונותן לצדדים. ואם בא אחר והזק בהן – הרי זה חייב. אף על פי שאמרו²⁴, הרי הוא כמסקל מלפני בהמה ונותן לפני אדם, מלפני הרואים ונותן לפני הסומין, שדרף בהמה להלך באמצע, והסומין מן הצדדים. המסקל נוטל מתוף שדהו ונותן לרשות הרבים, ובא אחר והזק בהן – הרי זה חייב, אף על פי שאמרו 'הרי הוא כמסקל מתוף שאינו שלו ונותן לתוף שלו'.

מעשה באחד שהיה מסקל מתוף שדהו ונותן לרשות הרבים, היה חסיד אחד רודפו, אומר לו: מפני מה אפתה מסקל מתוף שאינו שלך, ונותן לתוף שלך? שחק עליו. לאחר זמן, נצטרף אותו האיש ומכר את שדהו, והיה מהלך באותו מקום, ונתקל. אומר: לא לחנם אמר לי אותו חסיד: 'הרי אפת מסקל מתוף שאינו שלך ונותן לתוף שלך'.

²⁴ תיבנו "הואיל ואמרו", כיון שאמרו כן, הרי הוא חייב בתשלומים.

יום חמישי, כד טבת

למדת כבוד דף היומי? בבלי: יבמות קג; ירושלמי: תרומות נא

מסכת בבא קמא פרק שלישי

א. שור שהזיק, שהיה מועד בקרנו, ותם בשנו. וחבל בזה ובזה. תם – משלם חצי נזק מגופו. מועד – משלם נזק שלם מן העליה. אין שם עליה, תם – משלם חצי נזק מגופו. מועד – יוציא ויבקש לעליה. כלל אמרו בגזקין: הרג את שורו וקרע את פסותו, וקוצץ נטיעותיו, לא יאמר: "טול את הנבלה ותן לי את הפרה", "טול את הקרעים ותן לי את הטלית", "טול את הקצצין ותן לי את הנטיעות", אלא שמיין אותן בפה הן יפין עד שלא הזקו, וכפה הן יפין משהזקו, לפיכך הן משלמין. רבי עקיבה אומר: אף התם שחבל באדם – משלם במותר נזק שלם, שנאמר (שמות כא, לא): "כמשפט הזה יעשה לו", יכול

ישלם מן העליה? תלמוד לומר "יעשה" – מגופו הוא משלם, ואין משלם מן העליה.

ב. שור שנה מנה שנגח שור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה פלום – נוטל את שורו. מת או הכחיש – אין לו אלא שור. שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים והנבלה יפה חמשים זוז – זה נוטל חצי החי וחצי הפת, וזה נוטל החצי החי וחצי הפת, שנגאמר (שמות כא, לה): "ומכרו את השור החי וחצו את פספו וגם את הפת יחצו"; דברי רבי יהודה. אמר לו רבי מאיר: לא בזה דברה תורה! אלא בזמן שאין הנבלה יפה פלום. הא מה תלמוד לומר "וגם את הפת יחצו"? – יחצו דמי מיתה ביניהם.

ג. יש חיב על גזקי עצמו ועל גזקי שורו וחמורו, ופטור על גזקי עצמו ועל גזקי שורו. פיצד חיב על גזקי עצמו ועל גזקי שורו וחמורו? הויק ברשות היתיד – חיב. שורו וחמורו – חיבים. הויק במתפנן – חיב. שורו וחמורו – חיבים. הדליק גדישו של חברו ביום הפפורים – חיב. שורו וחמורו – חיבין. פיצד פטור

מְלֻשָׁלִים עַל גְּזָקֵי עֲצָמוֹ וְעַל גְּזָקֵי שׁוּרוֹ וְחִמּוּרוֹ? הַזֵּיק בְּרִשׁוֹת
הַרְבִּים, בְּדֶרֶךְ הַלּוֹכוֹ – פְּטוּר. שׁוּרוֹ וְחִמּוּרוֹ – פְּטוּרִין. הַמִּית
בְּלֹא מִתְכַּוֵּן – פְּטוּר. שׁוּרוֹ וְחִמּוּרוֹ – פְּטוּרִין. חָבֵל בַּהֶקְדָּשׁ בְּגֵר
וְעָבַד מְשַׁחֵרֵר – פְּטוּר. שׁוּרוֹ וְחִמּוּרוֹ – פְּטוּרִין, וּפְטוּר עַל גְּזָקֵי
עֲבָדוֹ וְאִמְתּוֹ.

ד. יֵצֵד מְשָׁלִם בְּמוֹתֵר חֲצֵי נֶזֶק? שׁוֹר שָׁוָה מְנַה שְׁנַנְחָה שׁוֹר
שָׁוָה מְאֵתִים, הַכְּחִישׁוּ הַמְּשִׁים זֵוֹ, חֹזֵר הָאֲחֵרוֹן הַכְּחִישׁוֹ, שְׁלֻשָׁה
שֶׁל זֹהָב – הָאֲחֵרוֹן מְשָׁלִם לְרֵאשׁוֹן חֲצֵי דִינָר זֹהָב. שׁוֹר שָׁוָה
מְאֵתִים שְׁנַנְחָה שׁוֹר שָׁוָה מְאֵתִים, וְחָבֵל בּוֹ חֲמֻשִׁים זֵוֹ, חֹזֵר
הָאֲחֵרוֹן וְהַכְּחִישׁוֹ, הַשְּׁבִיחַ הַנֶּזֶק, הִיָּה יָפָה אַרְבַּע מְאוֹת זֵוֹ,
שְׁאֵלְמָלָא לֹא הַזֵּיקוּ הִיָּה יָפָה שְׁמֹנֶה מְאוֹת זֵוֹ, עַד שְׁלֹא עָמַד
בְּבֵית דִּין. הַשְּׁבִיחַ הַמְּזִיק, אִם עַד שְׁלֹא עָמַד בְּדִין הַשְּׁבִיחַ –
אִין לוֹ אֵלָא בְּשַׁעַת גְּזָקוֹ. הַכְּחִישׁ – אִין לוֹ אֵלָא בְּשַׁעַת עֲמִידָתוֹ
בְּבֵית דִּין. אִם מְשַׁעֲמַד בְּבֵית דִּין הַשְּׁבִיחַ – אִין לוֹ אֵלָא בְּשַׁעַת
עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. תְּרַג שׁוּרוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ, הַוִּקְרָה בְּחֵמְתוֹ אוֹ
שְׁהוּזְלָה, הַדְּלִיק גְּדִישׁ שֶׁל חֵבְרוֹ וְהַוִּקְרָה תְּבוּאָה, אוֹ שְׁהוּזְלָה,

בין משעמדם בבית דין ובין עד שלא עמד בבית דין – אין לו אלא בשעת נזקו.

ה. שור שהיה רודף אחר חברו, והפך הנרדף וחבל בו, או שחבלו בו אחרים – הרי אלו פטורין. הן הרודף הנרדף – פטור. נרדף ברודף – חיב. שור שעלה על גבי חברו, וקא בעל התחתון ושמומו, או ששמוט את עצמו, ונפל ומת – פטור. דחאו ונפל ומת – חיב.

ו. שור שהיה רועה, ויצא שור אחר אחריו, נמצא הרועה זה שמת, אפלו זה מנוגח וזה מועד לנגיחה, זה מנושף וזה מועד לנשיכה – פטור. רבי אחא אומר: גמל שהיה אחר בין הגמלים, ונמצא שם גמל מת – חיב, בידוע שזה המיתו. יצאו שני שורים אחרים, ספק שהן המיתוהו, ספק במקום אחר מת – הרי אלו פטורין. אם בידוע שהן המיתוהו – הרי אלו משלמין בקטן ולא בגדול, בתם ולא במועד. שני שורים שהיו רועים, ויצאו שני שורים אחריהם, נמצאו הרועים הללו מתים, ספק שהם המיתום, ספק במקום אחר מתו – הרי אלו פטורין.

ואם בידוע שהם המיתום - הרי אלו משלמין, בקטן ולא בגדול, בתם ולא במועד. ואם בידוע שהשחורין המיתו את הלבנים, והיו שם אחד גדול ואחד קטן, אחד תם ואחד מועד - הרי אלו משלמין לגדול. ולקטן לגדול מן הקטן, ולקטן מן הגדול, לגדול מן התם ולקטן מן המועד. היו הנזקין של שנים, והמזיקין של אחד, ספק שהן המיתום, ספק במקום אחר מתו - הרי אלו פטורין. ואם בידוע שהן המיתום - הרי אלו משלמין, בקטן ולא בגדול, בתם ולא במועד. ואם בידוע שהשחורים המיתו את הלבנים, והיו שם אחד גדול ואחד קטן, אחד תם ואחד מועד - הרי אלו משלמין לגדול ולקטן, לגדול מן הקטן, ולקטן מן הגדול, לגדול מן התם, ולקטן מן המועד. והנזקין משמנין ביניהם - זה נוטל לפי שלו, וזה נוטל לפי שלו. היו המזיקין של שנים, והנזקין של אחד, אף על פי שבידוע שהשחורים המיתו את הלבנים - הרי אלו פטורין, שזה אומר לו: "שלקך המית". וזה אומר: "שלקך המית". אם בידוע ששנים המיתו את השנים, היו שם אחד גדול ואחד קטן, אחד תם ואחד מועד - הרי אלו משלמין לגדול ולקטן, לגדול מן הקטן

וְלִקְטָן מִן הַגְּדוֹל, לְגְדוֹל מִן הַתָּם וְלִקְטָן מִן הַמוֹעֵד, וְהַמְזִיקִין
 מִשְׁמַנִּין בְּיַנְיָהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שְׁלוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שְׁלוֹ. הֵיוּ
 הַמְזִיקִין שֶׁל שָׁנִים וְהַנְזָקִים שֶׁל שָׁנִים, אָפָּה עַל פִּי שְׂאִידוּעַ
 שֶׁהַשְּׁחֹרִים הִמִּיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הָרִי אֵלּוּ פְטוּרִים, שְׁזָה אֹמֵר:
 "שְׂלָף הַמִּית". וְזֶה אֹמֵר לוֹ: "שְׂלָף הַמִּית", וְאִם בְּיַדוּעַ שֶׁהַשָּׁנִים
 הִמִּיתוּ אֶת הַשָּׁנִים, בְּזִמְנָן שֶׁבָּלָן בָּאִין לְבֵית דִּין – פְטוּרִין, אִין
 בָּלָן בָּאִין לְבֵית דִּין – חֵיבִין. שָׁנִים שְׂזָרְקוּ שְׁנֵי אֲבָנִים, וְשָׁבְרוּ
 שְׁתֵּי חֲבִיּוֹת, אַחַת שֶׁל יִין וְאַחַת שֶׁל שְׁמֶן, זֶה אֹמֵר: "אֶת שֶׁל
 יִין". וְזֶה אֹמֵר: "אֶת שֶׁל שְׁמֶן" – מִשְׁלָמִין אֶת שֶׁל יִין. אַחַת
 מְלֹאָה וְאַחַת רִיקָנִית, זֶה אֹמֵר: "אֶת הַרְקָנִית". וְזֶה אֹמֵר: "אֶת
 הַמְּלֹאָה" – מִשְׁלָמִין אֶת הַרִיקָנִית. שְׁבָרוּ אֶת הַחֲבִיּוֹת, זֶה
 אֹמֵר: "אַתָּה שְׁבָרְתָּה!" וְזֶה אֹמֵר: "אַתָּה שְׁבָרְתָּה!" – שְׁנֵיהֶן
 פְטוּרִין.

יום שישי, כה טבת

לְמַדְתָּ כִּבְרַת דָּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יְבֻמוֹת קֹדֶ; יְרוּשָׁלַיִם: תְּרוּמוֹת נב

מִסְכַּת בָּבָא קַמָּא פֶּרַק רְבִיעִי

א. שׁוֹר שְׁחָצִיּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחָצִיּוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהַזִּיק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוֹעֵד – מִשְׁלָם גְּזֻק שָׁלֵם. וְתָם – מִשְׁלָם חָצִי גְּזֻק. שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, בֵּין תָּם וּבֵין מוֹעֵד – פְּטוֹר. הַזִּק מֵאַחַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל – חֵיב, וְשֶׁל הַקֹּדֶשׁ – פְּטוֹר. שׁוֹר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ – הַבְּעָלִים חֵיבִין בְּאַחֲרֵי־תָן. הַבְּעָלִים נוֹטְלִין אֶת גְּזֻקוֹ, וְנוֹתְנִין אֶת גְּזֻקוֹ. שׁוֹר שְׁחָצִיּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחָצִיּוֹ שֶׁל בְּנֵעָנִי, שֶׁהַזִּיק אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוֹעֵד – מִשְׁלָם גְּזֻק שָׁלֵם. וְתָם – מִשְׁלָם חָצִי גְּזֻק. וְשֶׁל בְּנֵעָנִי, בֵּין תָּם וּבֵין מוֹעֵד – מִשְׁלָם גְּזֻק שָׁלֵם. שׁוֹר שֶׁל בְּנֵעָנִי שֶׁהַזִּיק שׁוֹר שֶׁל אַחֵר, חֲבָרוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁקָּבְלוּ עֲלֵיהֶם לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל – מִשְׁלָמוֹן גְּזֻק שָׁלֵם, שְׂאִין תָּם וּמוֹעֵד בְּגֻזְקֵי הַבְּנֵעָנִי.

ב. שור של ישראל שנגנח שור של כותני, ושל כותני שנגנח שור של ישראל, מועד - משלם נזק שלם מן העליה, ותם - משלם חצי נזק. רבי מאיר אומר: שור של ישראל שנגנח שור של כנעני - פטור. ושל כנעני שנגנח שור של ישראל, בין תם ובין מועד - משלם נזק שלם מן העליה.

ג. יפה פח הדיוט מפח גבוה, וכח גבוה מפח הדיוט. יפה פח הדיוט: נזקין להדיוט, ואין נזקין לגבוה. רבית ואונאה להדיוט, ואין רבית ואונאה לגבוה. תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה להדיוט, ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לגבוה. נשבע להדיוט - משלם קרן וחמש, לגבוה - אין משלם אלא קרן. יפה פח גבוה: מעילה לגבוה, ואין מעילה להדיוט. אמירתו לגבוה - פמסירתו להדיוט. קרן וחמש לגבוה, ואין קרן וחמש להדיוט. תקונה מן הגבוה - בכסף. מן תהדיוט - בכסף בשטר ובחזקה.

ד. שור חרש שזמה וקטן שנגנח שור של פקח - פטור. רבי עקיבא ורבי יעקב אומרים: משלם חצי נזק. שור שנתחרשו

בְּעָלְיוֹ אוֹ שְׁנֵשְׁתַּמּוּ בְּעָלְיוֹ, אוֹ שְׁהִלְכוּ בְּעָלְיוֹ לְמִדֵּינַת הַיָּם.
יְהוּדָה בֶּן נְקוּסִיא אָמַר: סוּמְכוּס אָמַר: לְעוֹלָם הוּא בְּתַמּוּתוֹ,
עַד שִׁיעֲדוּהוּ בְּפָנָי בְּעָלִים. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מֵעַמִּידִין עָלְיוֹ
אֶפְטְרוּפִין, הָעִידוּהוּ בְּפָנָי אֶפְטְרוּפִין, נְתַפְקַח תַּחַרְשׁ וְנִשְׁתַּפַּח
הַשּׁוֹמֵה, וְהַגְּדִיל הַקָּטָן, אוֹ שֶׁבָּאוּ בְּעָלְיוֹ מִמִּדֵּינַת הַיָּם. יְהוּדָה בֶּן
נְקוּסִיא אָמַר: סוּמְכוּס אָמַר: לְעוֹלָם הוּא בְּתַמּוּתוֹ רְאִשׁוֹנָה, עַד
שִׁיעֲדוּהוּ בְּפָנָי בְּעָלִים שְׁנֵינָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: הָרִי הוּא בְּחֻזְקָתוֹ.

ח. זֶה הַפֶּלֶל: כָּל שֶׁהוֹעֵד בּוֹ, וְהוֹעֵד בְּדַבָּר שֶׁהוֹעֵד בּוֹ, בְּשַׁעָה
שֶׁהוֹעֵד עָלָיו – מִשְׁלָם נֶזֶק שְׁלָם מִן הָעֲלִיָּה. וְכָל שֶׁלֹּא הוֹעֵד בּוֹ,
וְלֹא הוֹעֵד בְּבְּעָלְיוֹ, בְּדַבָּר שֶׁלֹּא הוֹעֵד בּוֹ, בְּשַׁעָה שֶׁלֹּא הוֹעֵד
עָלָיו – מִשְׁלָם חֲצִי נֶזֶק מְגוּפּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מוֹעֵד לְשִׁבְתוֹת
וְאֵינּוּ מוֹעֵד לִימּוֹת הַחֹל. אֵימָתִי הוּא תָּם? עַד שִׁיחְזוֹר בּוֹ שְׁלֹשָׁה
יָמֵי שִׁבְתוֹת, זֶה אַחֲרֵי זֶה.

ו. יֵשׁ כָּאֵן חֵיב בְּכַפֵּר וְחֵיב בְּמִיתָה, חֵיב בְּמִיתָה פְּטוּר מִן
הַכַּפֵּר, חֵיב בְּכַפֵּר וּפְטוּר מִן הַמִּיתָה, פְּטוּר מִן הַכַּפֵּר וּפְטוּר מִן
הַמִּיתָה. שׁוֹר מוֹעֵד שְׁהִמִּית – חֵיב בְּכַפֵּר וְחֵיב בְּמִיתָה. שׁוֹר

תם לשהמית, ושור הרש שוטה וקטן לשהמית, המית גר ועבד משחרר – חיב במיתה ופטור מן הכפר; שור שהיה מתחבף בפתל, ונפל על האדם, נתפון להרוג את הבהמה. הרג את הבהמה לכהני, והרג בן ישראל, לנפלים והרג בן קימא – חיב בכפר ופטור מן המיתה. וילענין הנזקין: רבי יהודה מחיב, ורבי שמעון פוטר, שנאמר (שמות כא, כח): "כי יגח שור" – עד שיתפון לגח. ואם היה תם – פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. המית בותי בן שמנה – פטור מן הכפר ופטור מן המיתה. רבי יהודה אומר: שור המדבר, ושור הקדש, ושור גר שמת ואין לו יורשין – פטור, שנאמר (שמות כא, כט): "והועד בבעליו ולא ישמרנו" – אין בעלים לאלו. יתר על כן אומר רבי יהודה: המית בשחוא של הדיוט, ולא הספיק לעמד בדין עד שהקדישו בעליו. המית בשחוא של גר, ולא הספיק לעמד בדין עד שמת הגר – פטור, שנאמר: "ולא ישמרנו בעליו והמית" – את ששוות המיתתו לשעת עמידתו בבית דין – חיב, את שלא שוות המיתתו לשעת עמידתו בבית דין – פטור. כיצד הוא משלם? שמין את הנזק כמה הוא יפה, לפי כף הוא משלם; דברי רבי יהודה. רבי

יִחַזְנֶנּוּ בֶּן בְּרוּקָה אֹמֵר: שָׁמַיִן אֶת הַבְּעָלִים, כַּמָּה הֵן יָפִים – לְפִי
כִּד הֵן מִשְׁלָמוֹן.

ז. כָּל שְׁחִיב בְּבֶן חוּרִין – תְּחִיב בְּעַבְדִּים, בֵּין בְּכַפָּר בֵּין בְּמִיתָה.
וְכָל שְׁפָטוֹר בְּבֶן חוּרִין – פָּטוֹר בְּעַבְדִּים, בֵּין בְּכַפָּר בֵּין בְּמִיתָה.
כָּל שְׁפָטוֹר בְּבֶן חוּרִין פָּטוֹר בְּעַבְדִּים: הַמִּית עֶבֶד עֲבָרִי – נוֹתֵן
כָּל כֶּסֶף, וְעֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שְׁתַּפְּיִין – נוֹתֵן לְשְׁנֵיהֶם. הֶחֱצִי עֶבֶד
וְהֶחֱצִי בֶּן חוּרִין – נוֹתֵן לְפִי הַשְּׁבוּן, הֶחֱצִי כֶּסֶף לְיִוְרֵשִׁין, וְהֶחֱצִי
שְׁלֵשִׁים סָלַע לְבָעָלִים.

ח. הַמִּמִּית עַל פִּי עַד אֶחָד, וְהָרוּבַע וְהַנְּרַבֵּעַ עַל פִּי עַד אֶחָד –
פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וּפָטוֹר מִזֵּן הַמִּיתָה, וּמִתֵּר בְּהִנְאָה. הַמִּמִּית עַל
פִּי שְׁנַיִם, וְהָרוּבַע וְהַנְּרַבֵּעַ עַל פִּי שְׁנַיִם – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ
וְאִסוּר בְּהִנְאָה וְחִיב בְּמִיתָה. הַמִּית בֵּין מִשְׁלֹו בֵּין מִשְׁלֹו חֶבְרוֹ,
בֵּין לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ וּבֵין לְאַחַר הַקֹּדֶשׁ, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד, בֵּין
בְּאַנָּם בֵּין בְּרָצוֹן – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. רוּבַע וְנְרַבֵּעַ, בֵּין מִשְׁלֹו
וּבֵין מִשְׁלֹו חֶבְרוֹ, בֵּין לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ וּבֵין לְאַחַר הַקֹּדֶשׁ, בֵּין בְּשׁוּגַג
בֵּין בְּמִזִּיד – פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. בְּאַנָּם – בְּשָׂר. בְּרָצוֹן – פָּסוּל.

יש בְּנוּגַח שְׂאִין בְּרוּבֵעַ, וּבְרוּבֵעַ שְׂאִין בְּנוּגַח: נוּגַח מִשְׁלֵם אֶת
 הַכֶּפֶר לְאַחַר מִיתָה, מֵה שְׂאִין בֶּן בְּרוּבֵעַ. וְיֵשׁ בְּרוּבֵעַ, שֶׁהַרְוֵבֵעַ
 – עֲשֶׂה בּוֹ אֲנֵם פְּרָצוֹן, שְׂאִין מִתְפּוֹן כְּמִתְפּוֹן, מֵה שְׂאִין בֶּן
 בְּנוּגַח.

שַׁבַּת קֹדֶשׁ, כּו טִבֵּת

לְמִדַּת פְּכָר דָּף הַיּוֹמִי? בְּבִלִי: יְבֻמוֹת קה; יְרוּשְׁלָמִי: תְּרוּמוֹת נג

מִסְפַּקַת בְּבֵא קִמָּא פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. שׁוֹר תָּם שֶׁהֵזִיק עַד שְׁלֹא עָמַד בְּדִין, וְהַקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו –
 מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּ וּמָכְרוּ וּנְתָנוּ בְּמִתְנָה – מֵה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי.
 מִשְׁעָמַד בְּדִין הַקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו – אִין מִקְדָּשׁ. שְׁחָטוּ וּמָכְרוּ וּנְתָנוּ
 בְּמִתְנָה – לֹא עָשָׂה כְּלוּם, מִפְּנֵי שְׁמוֹשְׁלֵם מְגוּפּוֹ. שׁוֹר מוּעַד
 שֶׁהֵזִיק, בֵּין מִשְׁעָמַד בְּדִין וּבֵין עַד שְׁלֹא עָמַד בְּדִין, וְהַקְדִּישׁוּ

בְּעֵלְיוֹ - מְקַדְּשׁ. שְׁחַטוּ וּמְכָרוּ וּנְתַנּוּ בְּמִתְנָה - מַה שְּׁעָשָׂה עֲשׂוֹי, מִפְּנֵי שְׁמוֹשִׁלִּים מִן הָעֲלִיָּה.

ב. שׁוֹר תָּם שֶׁהִזִּיק וְאַחַר כֶּף הַמִּית, הַמִּית וְאַחַר כֶּף הִזִּיק - פְּטוֹר. שׁוֹר מוּעֵד שֶׁהִזִּיק, וְאַחַר כֶּף הַמִּית - חֵיב. הַמִּית וְאַחַר כֶּף הִזִּיק, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינּוֹ - חֵיב, מִשְׁנַגְמַר דִּינּוֹ - פְּטוֹר. שׁוֹמֵר חֲנֹם וְהִשׂוּאֵל, נוֹשֵׂא שְׂכָר וְהִשׂוֹכֵר, הִזִּיק שׁוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ, מוּעֵד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שְׁלֹם. תָּם - מְשַׁלֵּם חֲצֵי נֶזֶק. שְׂאֵלוֹ בְּחֻקַּת תָּם וְנִמְצָא מוּעֵד, הַבְּעֵלִים מְשַׁלְּמִין חֲצֵי נֶזֶק, וְהִשׂוּאֵל פְּטוֹר. הוּעֵד בּוֹ בְּפָנָי שׁוּאֵל, וְאַחַר כֶּף מְכָרוֹ - הַבְּעֵלִים מְשַׁלֵּם חֲצֵי נֶזֶק וְהִשׂוּאֵל מְשַׁלֵּם חֲצֵי נֶזֶק. הַמִּית בְּרִשׁוֹתוֹ וְאַחַר כֶּף מְכָרוֹ לְבְּעֵלִים, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינּוֹ מְכָרוֹ לְבְּעֵלִים - פְּטוֹר. מִשְׁנַגְמַר דִּינּוֹ מְכָרוֹ לְבְּעֵלִים - חֵיב. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אַף מִשְׁנַגְמַר דִּינּוֹ עַד שֶׁלֹּא נִסְקַל, מְכָרוֹ לְבְּעֵלִים - פְּטוֹר.

ג. פָּרָה שֶׁהִמִּיתָה וְאַחַר כֶּף יִלְדָה, עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינָהּ יִלְדָה - וְלִדּוֹתֶיהָ מִתְרִין. מִשְׁנַגְמַר דִּינָהּ יִלְדָה - וְלִדּוֹתֶיהָ אֲסוּרִין. נִתְעַרְבוּ בְּאַחֲרִים וְאַחֲרִים בְּאַחֲרִים - כֵּלָן אֲסוּרִין בְּהִנְגָּאָה. מַה

יעשו להן? בונסין אותן לכפה עד שעה שימותו. רבי אליעזר בן רבי שמעון אומר: פלן נסקלין. הגזיל שור מחברו והמית ברשותו, ואחר כך מסרו בעדים לבעלים, בין משנגמר דינו ובין עד שלא נגמר דינו – חיב.

ד. הלוקח שור מחברו בחזקת שהוא תם, ונמצא מועד, והועד בו בפני שנים – באמת²⁵ שהוא חיב לו! מפני שמקח טעות. שור שפסק את המוסרה, ויצא והזיק: תם – פטור. ומועד – חיב; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: תם – חיב. ומועד – פטור. רבי אליעזר בן יעקב אומר: זה וזה פטורין, שנאמר (שמות כא, לו): "ולא ישמרנו בעליו" – שמור הוא זה! רבי אליעזר אומר: אין לו שמירה לשור אלא סבין.

ה. "כנום שורף ואני אשמרנו": הזיק – פטור. הזק – חיב. "כנום שורף ושמרו": הזק – פטור. הזיק – משלם נזק שלם; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: על הישן ועל הרגל – משלם נזק שלם.

²⁵ מובא בירושלמי (בבא קמא פרק ב הלכה ה): אמר רבי אליעזר, כל מקום ששינינו "באמת" – הלכה למשה מסיני. והינו 'הלכה למשה מסיני' שהוא חיב לו את הדמים שנתן לו הלוקח, מפני שמקח טעות הוא.

על נְגִיחָה, ועל נְגִיפָה, על נְשִׁיכָה, על רְבִיצָה, ועל בְּעִיטָה;
מוֹעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. וְתָם – מִשְׁלֵם חֲצֵי נֶזֶק.

ו. הַכְּנִים שׁוֹרוּ לְחַצֵּר בְּעַל הַבַּיִת שְׁלֵא בְּרִשׁוֹתוֹ, וְכֹא שׁוֹר
מִמְּקוֹם אַחֵר שְׁלֵא בְּרִשׁוֹתוֹ, נִגְחַ, נִגְפַ, נִשֵּׂךְ, רְבִיץ, בְּעֵט; רְבִי
מֵאִיר אֹמֵר: מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל
הַרְגֵל – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה,
וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה; מוֹעֵד – מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם. וְתָם –
מִשְׁלֵם חֲצֵי נֶזֶק. הַכְּנִים קִדְרוּתָיו לְחַצֵּר בְּעַל הַבַּיִת שְׁלֵא
בְּרִשׁוֹת, וְכֹא שׁוֹר מִמְּקוֹם אַחֵר שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת, וְשִׁבְרָן – פְּטוֹר.
וְאִם הִזִּק בְּהֵן – בְּעַל קִדְרוֹת פְּטוֹר. הַכְּנִים פְּרוּתָיו לְחַצֵּר בְּעַל
הַבַּיִת שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת, וְכֹא שׁוֹר מִמְּקוֹם אַחֵר שְׁלֵא בְּרִשׁוֹת,
וְאִכְלָן – פְּטוֹר. וְאִם הִזִּק בְּהֵן – בְּעַל הַפְּרוֹת פְּטוֹר. נָפַל לְבוֹר
וְהִבְאִישׁ אֶת מֵימָיו – חֵיב. הִיָּה אָבִיו אוֹ בְּנוֹ לְתוֹכוֹ – מִשְׁלֵם
אֶת הַכֶּפֶר; דְּבָרֵי רַבִּי טְרַפּוֹן. רַבִּי עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִן הַכֶּפֶר. הִיָּה
בּוֹ עֶבֶד אוֹ אִמָּה – נוֹתֵן שְׁלֵשִׁים סְלָעִים; דְּבָרֵי רַבִּי טְרַפּוֹן. וְרַבִּי
עֲקִיבָה פּוֹטֵר מִשְׁלֵשִׁים סְלָעִים.

ז. יש נותן את הכפר ואין נסקל, נסקל ואין נותן את הכפר. החופר בור ברשותו ונפל עליו שור ותרגו – נותן את הכפר ואין נסקל. נכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות, נגחו שורו של בעל הבית, או שנשכו פלבו של בעל הבית, ומת – נסקל ואין משלם את הכפר.

ח. שור שננח את הפרה ונמצא עברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, ואם משנגחה ילדה. סומכים אומר: משלם חצי כפר לפרה ורביע לילד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא ולדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, ואם משנגחה ילדה; סומכים אומר: משלם חצי נזק מן הפרה, ורביע מן הילד.

יהודי יקר!

בקביעות של כמה דקות ביום אתה יכול לזכות ללמוד את כל

ששה סדרי התוספתא!!!!

הַזְדַּמְנוּת נְפִלְאָה!

”הַמוֹשֶׁתֶּף בְּהַדְפָּסַת ”אֲשֶׁר
בְּנַחַל”, (אף בְּמִזְהָ אֲנָשִׁים בְּנַחַד), יִזְכָּה
לְיִשׁוּעָה בְּכָל עֵגוֹן שִׁיִּצְטָרֵךְ...”

(כ”ק מורן מוהרא”ש שליט”א)

לְגִטִּילַת חֵלֶק בְּהַדְפָּסַת הַפְּרָכִים
הַקְדוּשִׁים שֶׁל ’אֲשֶׁר בְּנַחַל’:

052-7622316